

ПОЛИФОНИЧНИ МЕТАМОРФОЗИ 2024:

**Росен Идеалов, Георгита Бояджиева, Мирослав Димов и Чарли Милов
отбелязват годишнините от рождението на
Константин Илиев, Васил Казанджиев и Румен Бальозов
с уникално по замисъл и реализация концертно събитие**

На 21 юни плевенската публика имаше щастливата възможност да съпреживее първата реализация на концертната програма „Полифонични метаморфози 2024“, включена в афиша на Международния фестивал „Софийски музикални седмици“ и посветена на три годишнини от рождението на знакови за българската музика композитори: Константин Илиев (100 години), Васил Казанджиев (90 години) и Румен Бальозов (75 години). Опитът ни от последните десетилетия показва, че годишнините на българските композитори се превръщат в събития, които вдъхновяват и изпълнителите, и изследователите, като дават повод да оживява в звук и да се усилва с нови научни рефлексии собствената ни памет за българската музикална култура.

Снимка: Августина Серафимова

Изтъкнатите ни изпълнители **Росен Идеалов (кларинет)** и **Георгита Бояджиева (виолончело)** са сред най-изявените интерпретатори на създаваната през последните десетилетия нова българска музика. От първата им съвместна изява като дуо през 1997 г. до днес те са реализирали първи концертни изпълнения на редица творби, техни

студийни звукозаписи и записи за компактдискове и същевременно са вписали принос в изследването на част от тези произведения с безценна информация за интерпретационните подходи. Затова тяхното участие в честването на тези забележителни юбилеи е знаменателно, очаквано, така да се каже – „задължително“!

Снимка: Августина Серафимова

Мирослав Димов (доц. д-р в НМА „Проф. Панчо Владигеров“) и неговият възпитаник от Академията **Чарли Милов** (ударни инструменти) са представители на младата генерация успешни и активно вписани в концертния ни

живот инструменталисти с разностранни изяви. Тяхното артистично присъствие на сцената е един от знаците на приемствеността – идея, която е видима и в дълбокото, красиво и силно въздействащо послание на концертната програма. Тя включва: **Васил Казанджиев** – „*Duo Concertante*“ за кларинет и виолончело, **Трио** за виолончело, маримба и ударни (първо изпълнение), **Румен Балъзов** – „*Археография*“ за кларинет и маримба, **Константин Илиев** – *Седем багатели* за кларинет и виолончело. Симетрично разположени – след първата композиция на Васил Казанджиев и преди творбата на Константин Илиев – са две произведения от емблематичните за ХХ век композитори **Паул Хиндемит** – „*Ludus minor*“ за кларинет и виолончело и **Антон Веберн** – *Kinderstück* (в аранжимента на Драгомир Йосифов за кларинет и виолончело), които пестеливо, но убедително „щрихират“ звуковия контекст на европейската музика от първата половина на столетието. В началото, в края и между останалите творби звучат отделни канони из „*Музикална жертва*“ на **Йохан Себастиан Бах**, аранжирани за кларинет, виолончело, вибратон, маримба... Както подчерта в своите встъпителни думи Росен Идеалов, това, което свързва музиката на Бах и останалите творби в концерта, е именно полифонията и тя дава надслова „Полифонични метаморфози“.

Оригиналната идея каноните на „Музикална жертва“ да „пронижат“ цялата програма създава особения чар на концертната драматургия, която осъществява едно постоянно пътуване през вековете. Последният канон, в който кларинетът, виолончелото, маримбата и вибратонът сплитат своите гласове, е забележителният финал на концерта, обединяващ и изпълнителите, и посланията на вековната полифонична традиция. Концепцията е творбите да образуват единен макро цикъл, за което съдейства и публиката, призована да не ръкопляска не само между частите, но и между отделните произведения.

Снимка: Августина Серафимова

След първия Бахов канон, „*Duo Concertante*“ за кларинет и виолончело (2014) от **Васил Казанджиев** е творбата, която въвежда публиката в звуковия свят на съвременната музика. Още с това изпълнение Росен Идеалов и Георгита Бояджиева омагьосаха слушателите с удивителния синхрон в тяхното музициране. Частите на произведението – „Прелюд“, „Монодия“, „Скерцо“ – са три различни прочита на диалога. Възхитително е умението на двамата изпълнители да реализират различните типове комуникация между инструментите с грижа към всеки звуков детайл и жест. В първата част отделни изразителни мотиви, прозвучали в единия инструмент, се подемат от другия, но всеки от тях довършва мисълта различно, сякаш преобразувайки „диалога с другия“ в „диалог със самия себе си“. В забележителната втора част всеки инструмент продължава мисълта, подета от другия, и така двата тембъра, диалогизирайки в съгласие и взаимно вдъхновявайки се, съграждат монодията. Загатнатата буйна танцувалност на финала увлича двата „персонажа“ в редуващи се вихрени избухвания с огромно изобилие от звукови ефекти и виртуозни изяви.

„*Ludus minor*“ на **Паул Хиндемит** (1944) има своето специално място в концертната програма, тъй като тя (по информация от Росен Идеалов), е първият в световната литература образец на композиция за кларинет и виолончело. Цикълът от три двугласни фуги, разделени от две интермедии, разкрива потенциала на двата инструмента да овладяват по разнообразни начини звуковото пространство и определено поставя началото на една перспективна линия в развитието на камерния жанр. Слушателят е покорен от звуковия финес и от умението на двамата изпълнители

да се превъплъщават в различни роли по логиката на полифоничната или хомофонната фактура (елегантно проявена в първата интермедия). С тази творба без външни ефекти дуото сякаш разбули тайните на своето майсторство в ансамбловото музициране.

Снимка: Августина Серафимова

„Археография“ на Румен Балъзов – творба за кларинет и маримба, бе един от оригиналните акценти в концерта. Нестандартното и винаги изненадващо мислене на твореца тук е проявено още на заглавната страница, изписана

от ръката му: АРХЕОГРАФИЯ / ARHAEOGRAPHY I, II, III / A. I clarinet & marimbaphone / A. II only clarinet's part / A. III only marimbaphone's part. Това означава, че произведението допуска възможността да се изпълнява и от всяка партия самостоятелно. Във великолепно партньорство Росен Идеалов и Мирослав Димов постигнаха ярка кулминация с енергичното „развихряне“ на маримбата и силно въздействащ финал, в който кларинетният звук чрез различни начини на звукоизвличане извървя прехода от тон през шум до потъване в тишината.

В точката на златното сечение на концертната програма бе разположена премиерната творба на концерта: **Васил Казанджиев – Трио** за виолончело, маримба и ударни. Произведението, създадено за Георгита Бояджиева (която е и автор на книга за камерното творчество на именития ни композитор), е силно въздействащо, изключително оригинално в съчетанието на струнния инструмент с тембрите на ударните. В първия раздел на първата част диалогът е поверен на виолончелото и маримбата (в изпълнението на Мирослав Димов). Двата инструмента съвместно излагат 12-тонова редица и постигат красива темброва полифония с различния начин, по който дават живот на „дългите тонове“ в тиха динамика. Разгърнатата след това обемна мелодическа линия в струнния инструмент покорява слушателя с майсторското музициране на Георгита Бояджиева. В нейната интерпретация всеки мотив е и „изговорен“, и „изрисуван“ с индивидуална характерност, която моделира пластична

музикална мисъл. Включването на ударните инструменти (бонгоси и там-тами, чанове, темпъл блокчета, гlockеншпил, раганела, поверени на Чарли Милов) разслоява тембровата полифония в различни типове овладяване на музикалното време: активирацият се гъвкав диалог между челото и маримбата се контрапунктира на втори план с ритмическата „пунктуалност“ на ударните инструменти от обособената група. Втората част задава нов вектор на музикалното движение – тук продължителното пицикато във виолончелото сякаш сближава звуковите възможности на инструментите и задава началото на динамизираща се трипластова полифония, в рамките на която раздробяването на тоновете трайности до тремолите в кулминацията създава впечатление за влизане във все по-бързи темпа. Великолепното изпълнение на Георгита Бояджиева, Мирослав Димов и Чарли Димов вдъхна живот на тази творба, която със сигурност ще поеме своя път към бъдещи концертни и звукозаписни реализации.

Цикълът *Седем багатели* за кларинет и виолончело от **Константин Илиев** (1986 г.) има особено място в творческата биография на дуото Росен Идеалов – Георгита Бояджиева. Тяхното изпълнение през 1997 г. в Криптата на храм-паметника „Св. Александър Невски“ полага началото на творческото им партньорство през следващите години. Оценена от Росен Идеалов в неговата дисертация като „еталонна за този камерен ансамбъл“, пиесата, създадена със средствата на сериалната музика, изисква от изпълнителите съвършена ритмическа точност, майсторско владение на динамическите нюанси, перфектен синхрон и звуков баланс между двата инструмента, за да се постигне идеалът за „абсолютна полифония“. В интерпретацията на дуото Бояджиева – Идеалов публиката съпреживя този идеал в реалното му музикално въздействие. Сполучливо бе решението преди *Багателите* на Константин Илиев да прозвучи кратката детска пиеса на Антон Веберн в аранжирания на Драгомир Йосифов, която е своеобразен концентриран „учебник“ по додекафония. Така творбата на Константин Илиев – композитора, отстоял с воля стремежа към „чиста музика“ в духа на своето модерно време и вдъхновил пътя на своите съмишленици, създаде финала на макроцикъла, а в „кодата“ този финал получи своята проекция във великата Бахова музикална жертва.

Снимка: Августина Серафимова

Концертът „Полифонични метаморфози“ е културно събитие, което трябва да бъде преживяно, защото прави съпричастните по-разбиращи и по-чуващи...

Марияна Булева